

Centar za nenasilnu akciju

Office in Sarajevo:
Bentbaša 31, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Fax: +387/33/440-417
cna.sarajevo@gmx.net
www.nenasilje.org

CENTAR ZA NENASILNU AKCIJU, SARAJEVO

Tromesečni izveštaj

Septembar – Novembar 2001

Centar za nenasilnu akciju (CNA) je nevladina i neprofitna organizacija čiji su osnovni ciljevi izgradnja mira, razvoj građanskog društva, regionalna saradnja i promocija kulture nenasilja.

Naša glavna aktivnost je organizovanje i vođenje treninga (seminara) iz nenasilne razrade konflikata i podrška grupama i pojedincima koji žele da se bave ovom vrstom rada. Kroz treninge iz nenasilne razrade konflikata imamo kao cilj razvoj političke svesti učesnika/ca i širenje vještina nenasilnog ophođenja sa konfliktima. Na treninzima CNA okuplja ljude iz svih krajeva Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Jugoslavije i Makedonije, time dajući posebnu važnost umrežavanju i komunikaciji među ljudima iz različitih krajeva, podržavajući proces razgradnje predrasuda i komunikacije.

CNA je počeo sa radom 1997. U BiH je registrovan kao ured njemačke organizacije The Centre for Education and Networking in Nonviolent Action - KURVE Wustrow.

Sadržaj

<i>Uvod</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Aktivnosti</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Trening za trenere III	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Pismo učesnice Treniga za trenere	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Seminar-radionica o detraumatizaciji	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Sastanak u Osijeku	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Evaluacija “Abrahama”	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Debata -Uloga mladih u lokalnoj sredini	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
Trening izgradnje mira za mlade iz Zavidovića i Žepča	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Obezbeđivanje novčane podrške za rad CNA</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>Nova članica CNA – Tamara Šmidling</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>

Uvod

U ovom periodu se završio treći po redu CNA Trening za trenere što je i bila osnovna aktivnost kojom je CNA ured u Sarajevu bio pretežno okupiran u ovom tromjesečju. Tamara Šmidling iz Beograda, koja je bila polaznica ovogodišnjeg Treninga za trenera je postala nova članica CNA i priključila se timu krajem novembra.

U ovom periodu je završena eksterna evaluacija strategije rada partnerske organizacije «Abraham» iz Sarajeva koju je CNA radila od juna ove godine, čime smo posebno zadovoljni kako zbog konkretne podrške « Abrahamu » tako i zbog prilike da se direktnije posvetimo takvoj vrsti rada u smislu podrške razvoja lokalnih organizacija.

Pored osnovnih aktivnosti, rađen je jedan kraći trening za srednjoškolce u Sarajevu i radionica u Zavidovićima i također učešće na par seminara kao i regionalne konsultacije u Osijeku o radu QPSW (Queker Peace and Social Witness).

U posljednjih par mjeseci smo se posvetili i širem traženju finansijskih sredstava i pokušajima iznalaženja novih fondacija kao potencijalnih partnera u budućnosti.

Svakako je bitno podsjetiti se na 11. septembar, dan terorističkih napada koji su se dogodili u USA. Počeo je još jedan rat koji je donio novu ekspanziju nasilja, otvaranje novog kruga bombardovanja i terora u svijetu i još jače okretanje ljudi na planeti ka nasilnom rješavanju konflikata. Nevjerovatno je koliko se to sve lako dešava i izgleda da će se dešavati bez većeg i ozbiljnijeg otpora tome u većini zemalja Evrope i Amerike. BiH se, bez puno razmišljanja i diskusije, našla u globalnoj antiterorističkoj koaliciji dok u isto vrijeme Vlada nije dozvolila antiratne demonstracije u organizaciji Islamske zajednice BiH.

Inače, snijeg i zima uveliko i naglo su stigli u maglovito Sarajevo, a jesen smo nekako ovaj put preskočili.

Aktivnosti

Trening za trenere III

Nakon održanog desetodnevnog treninga na Jahorini, o kojem se detaljnije može pročitati u prethodnom izvještaju, koji je bio prva faza programa Trening za trenere (TzT), tokom prošla tri mjeseca su održane i preostale četiri faze ovog programa:

- II faza: Follow-up sastanci (u periodu avgust/septembra 2001.god)
- III faza: Desetodnevni trening (Rama-Šćit, 14-24.09.2001.god.)
- IV faza: Follow-up sastanci (u periodu oktobar/decembar 2001.god.)
- V faza: Trodnevni trening (Faletići, Sarajevo, 26-29.10.2001.god)

II faza: Follow-up sastanci

Tokom ove faze učesnici/ce su u timovima koje su formirani na treningu na Jahorini na osnovu interesovanja za pojedine teme radili/e na pripremi vlastitih radionica. Tokom ovih sastanaka svaki tim je imao priliku da dobije feedback i savjete osoba iz trenerskog tima sa kojima su izrazili želju da rade. Sastanci su održani u Sarajevu, Zagrebu i u Budvi i svi su trajali dva do tri dana. Tokom ovih sastanaka, timovi su dosta predano i intenzivno radili, a zbog potrebe da se međusobno čuju i iskomuniciraju, nekim timovima je, i pored intenzivnog rada, vrijeme predviđeno za sastanak bilo nedovoljno.

III faza: Desetodnevni trening (Rama-Šćit, 14-24.09.2001.god.)

Drugi desetodnevni trening u okviru TzT je održan u »Kući mira« Franjevačkog samostana u Rami-Šćitu od 14-24.09.2001.god. Treningu nije prisustvovala jedna učesnica jer su je i na njenu i našu žalost spriječile obaveze.

Tokom prvog dijela ovog treninga održale su se radionice koje su pripremali i vodili učesnici/ce. Teme koje su kroz ove radionice obrađene su:

- percepcija/razumijevanje sukoba
- timski rad
- liderstvo
- nasilje/nenasilje
- moć
- identiteti/predrasude
- uloga polova u društvu

U drugom dijelu treninga radionice je pripremio i vodio trenerski tim i to na sljedeće teme:

- priprema radionice/treninga
- poteškoće u radu
- uloga trenera/ice
- motivacija

Prvi dio treninga je bio predviđen za radionice koje su pripremali i vodili učesnici/ce. . Karakteristika većine radionica koje su učesnici/e vodili/e je bila da su temeljno pripremljene i ozbiljno i motivirano vođene uz napomenu da je većini ovo bilo prvo iskustvo vođenja radionica,

kao i da je postojala međusobna podrška u grupi u smislu aktivnog učešća većine učesnika/ca u vježbama i evaluacija tako da su diskusije bile dosta sadržajne i motivirajuće.

Nakon svake radionice je urađena i posebna večeranja evaluacija na kojoj su učestvovali osobe iz trenerskog tima i oni koji su tu radionicu vodili. U ovim evaluacijama pokazan je visok nivo samokritičnosti i samorefleksije većine učesnika/ca kao i spremnost na prihvatanje kritika i sugestija koje su dolazile od strane trenerskog tima.

Osnovne poteškoće koje su se javljala tokom ovih radionica su poteškoće vezane za timski rad, pridržavanje planiranog vremenskog ograničenja, te nesigurnost i odsistvo fleksibilnosti u nepredviđenim situacijama.

Kako su skoro sve radionice trajale mnogo duže nego što je planirano, u drugom dijelu treninga je bio primjetan visok nivo umora i zasićenosti kod učesnika/ca, te su između ostalog i zbog toga radionice koje su se održavale u tom dijelu treninga bile i sadržajno i po dinamici na »nižem« nivou od očekivanog.

Kao iskustvo za neke od narednih treninga je izdvojena potreba da se jasnije definiše uloga gostiju/šci u trenerskom timu.

Posljednju noć boravka grupe u »Kući mira« ukradena su nam dva automobila. Jedan koje je vlasništvo CNA a drugi koji je vlasništvo Adnana Hasanbegovića člana CNA. Kako su automobili dosta stari i kako je na parking u ostao automobil pulskih registarskih tablica Gorana Božičevića koji je bio gost trener, pretpostavljamo da iza ovih krađa ne stoji koristoljublje već želja da se uputi jasna poruka »Kući mira« i ovako heterogenim grupama kakve dolaze na naše treninge od strane ekstremnih skupina u većinskom hrvatskom stanovništvu na ovom području. Oštećeni automobili su pronađeni isti dan ali je cijeli ovaj događaj dao poseban pečat i težinu treningu. Sve ovo nas svakako neće natjerati da potpuno odustanemo od toga da i neki od budućih treninga ponovo organizujemo u »Kući mira« jer je to ideja koju želimo na ovakav način podržati.

O treningu u evaluaciji se odgovaralo na sljedeća pitanja:

Kako vidim svoj rad, rad grupe i rad trenerskog tima?

Šta sam dobio/la kroz ovaj trening?

Šta se promijenilo kod mene?

Učesnici/ce su između ostalog rekli/e:

- *Uvijek mislim da sam mogao bolje. Zadovoljan sam svojim radom, iako je bilo grešaka kad smo mi vodili radionicu. Vidjeo sam razlike u vođenju, negativne i pozitivne strane. Osjetio sam solidarnost da se učestvuje i pomogne tokom naših radionica. Bili smo divlji na Jahorini, ovde su svi smireniji, konstruktivnije gledamo na neke stvari. CNA trenerskim timom sam zadovoljan, mada je poslije prvog dijela prošlo najgore. Neke radionice nisu bile baš najbolje organizovane. Imao sam osjećaj da je bilo teško voditi jer je dinamika grupe pala. G. je donio novu energiju.*

- *Osetila sam se kao deo grupe. Razmišljam da se opet prijavim na TzT pod drugim imenom.*

- *Na početku mi je bilo pravo dobro, a onda je došla radionica koju smo vodili, nisam bio zadovoljan i onda mi je feedback dobrodošao. Na kraju kad sve sumiram, zadovoljan sam. Osjetio sam nedostatak slobodnog dana. Osjetio sam nedostatak druženja u slobodno vrijeme. O grupi - bilo mi je zadovoljstvo vidjeti ista lica, nije mi tolko' ni žao što se rastajemo, sve u svemu super, osjećam se dobro. O CNA timu - tu vidim uspješan tim.*

- *Sva ova pitanja vjerovatno bih bolje odgovorila sjutra/prekosutra. Zadovoljna sam svim što se radionica tiče i svim radionicama učesnika. Nezadovoljna sam svojom aktivnošću u drugom dijelu, u meni je radilo dosta procesa. Obradovana sam potencijalom koji sam vidjela u grupi. Trenerskim timom sam zadovoljna. Još preispitujem koliko je tim zaslužan za pad energije. Ne sviđa mi se drugi dio treninga.*

- *Novo iskustvo, rad u timu po prvi put, puno podrške i osnaživanja od CNA tima i nekih iz grupe, odgovore na neka bitna pitanja vezana za ovaj posao. Imam više motivacije. Promjenila se moja slika o tome šta znači ovaj posao, slika o mojoj moći, da sam sad mnogo jača i spremnija.*

- Kad se slegnu utisci biće jasnije. Kod sebe sam primjetila da sam mnogo osjetljivija na neka pitanja. Promjenilo mi se tlo pod nogama u pozitivnom smislu.
- Ja sam dobila samopouzdanje, ljude, mesto za reći. Dobila sam motivaciju i potencijalne saradnike/ce. Dobila sam sve veću senzibiliranost za nasilje i to mi je neka promena koja nije konačna. Trenutno imam motivaciju za nešto, ali ne znam koliko će da mi traje. Zato moram da nešto uradim što prije.
- Ja mislim da sam dobila dosta stvari koje će se prožimati u životu. Dobio sam mnogo samopouzdanja i u nenasilnoj komunikaciji i u životu i nekako se osjećam pametan. Dobio sam iskustvo kako voditi radionicu. Promijenili su se moji stavovi prema nekim osobama i prema nekim stavovima. Promijenili su mi se kriterijumi prema trenerima. Prije sam vidio trenere kao savršene a sad vidim neke propuste. Iznenadio sam se svojim samopouzdanjem.

IV faza: Follow-up sastanci

Ovi sastanci su zamišljeni kao prilika koja se nudi svim učesnicima/cama pojedinačno ili u malim grupama da dobiju feedback, savjete i podršku koja je u skladu sa mogućnostima CNA od strane trenerskog tima a u vezi prije svega sa onim što su radili ili što planiraju da rade u svojim sredinama. Iako je prvobitno bilo planirano da se svo ovi sastanci održe prije posljednje faze programa TzT, zbog nedostaka vremena došlo je do potrebe da se neki od sastanaka održe i nakon završetka programa.

Od ideja o kojima se pričalo izdvajamo ovom prilikom ideju za organizovanjem serije kratkih treninga iz nenasilne razrade konflikata za aktiviste/kinje nevladinih organizacija iz susjednih mjesta u BiH koje se nalaze na različitim stranama entitetske granice i ideju o organizovanju radionica za srednjoškolce iz sjeverne Crne Gore.

Duboko vjerujemo i nadamo se da će ove i ostale ideje naići na razumijevanje i da će biti realizovane.

V faza: Trodnevni trening (Faletići, Sarajevo, 26-29.10.2001.god)

Zadnji zajednički susret koji je ujedno bio i peta poslednja faza programa TzT je održan u lijepom ambijentu pansiona »Faletići« u blizini Sarajeva od 26-29-11.2001.god. Ovom treningu je prisustvovalo 15 učesnika/ca jer su neki/e zbog svojih obaveza bili primorani/e da izostanu.

Trening je prije svega iskorišten za »pogled u nazad« kroz cijelokupni program TzT-a i za razrađivanje zajedničkih ideja i planova.

Na jednoj od radionica urađena je i procjena potreba po regijama.

Predstavljen je novi koncept treninga za trenere u vezi kojeg su učesnici/ce iznijeli svoja zapažanja i utiske.

Na kraju ovog programa se može reći da je stvorena mreža sa potencijalom za međusobnu saradnju i u tom kontekstu se moglo čuti da se očekivanja od CNA odnose na podršku u njihovom radu i da bi posebno trebalo podržati pojedince/ke koje nemaju oslonac u vlastitoj sredini.

Kod mnogih koji su prošli ovaj trening je primjećen veliki iskorak na putu ka samostalnom osmišljavanju i vođenu radionica i treninga i CNA ih vidi kao buduće saradnike/ce u svojim aktivnostima.

Jedna od učesnica treninga, Tamara Šmidling iz Beograda je pozvana da se pridruži CNA timu kao volonterka u uredu u Sarajevu i na našu radost ona je taj poziv prihvatila.

Detaljnije o cjelokupnom programu TzT je moguće pročitati u dokumentaciji sa treninga koja se može dobiti u uredima CNA i koja će biti publikovana i na našoj web stranici.

Na kraju još treba istaći da su održavanje treninga svojim donacijama finansijski pomogli Auswärtiges Amt i Südest Europa Kultur e.V. Berlin na čemu im se ovom prilikom zahvaljujemo.

Pismo učesnice Treniga za trenere

Šta mi je značio Trening?

Otišla sam na bazični trening, zaintrigirana temama, ali ne sa velikim očekivanjima. Sva moja iskustva sa dotadašnjih seminara u organizaciji NVO svodila su se na slušanje predavača, moju pasivnost i na utisak da to nije način kako treba »obrađivati« slične teme. Već prvog dana treninga na Žabljaku shvatila sam da je to nešto drugo i da neću moći biti ravnodušna. Prije svega, bio je to moj prvi susret sa ljudima sa prostora ex YU, i, već tada sam se, vrlo bolno, »suočila sa samom sobom«. Ne pamtim da sam do tada osjetila potrebu da se preispitujem, da pričam, da slušam... Nikad mi nije trebalo više podrške i, mislim, da nikad nijesam dobila više sigurnog prostora da budem ono što jesam.

Mnogo sam puta tokom različitih vježbi bila razočarana sobom, ali, bez obzira, na (ne)zadovoljstvo sopstvenim učinkom, svaki put sam osjetila snagu da moram dalje i zadovoljstvo procesom u sebi.

Uprkos tome što sam znala da mi neće biti lak povratak u Kolašin, pomalo sam se radovala. Prosto sam jedva čekala da se suočim sa sobom u društvenom kontekstu, u kojem sam provela cio život. I zaista, prvih nekoliko dana bili su pakao. Činilo mi se da ne pričam istim jezikom s ljudima oko sebe, nikome nije bilo jasno zašto sam »nekako drugačija«. Ipak, nekoliko ljudi je uspjelo da shvati o čemu pričam i satima su slušali moja iskustva. Tih dana me je obradovala primjedba jedne moje prijateljice, koja je kazala da je prvi put u životu slušam. Intenzivno sam preispitivala svoje ponašanje prema poznanicima, pokušala aktivirati neke odnose i prvi put, pokušati, razriješiti konflikt, bez verbalnog nasilja. Dalo je rezultate, a svaki »korak naprijed« bio je osnaživački.

Poziv za TzT me je oduševio i jedva sam dočekala da se ponovo nađem »u krugu«. Nijesam baš bila uvjerena da mogu biti trenerica, više mi je to bila prilika za nastavak rada na sebi. Od ovog programa sam dobila više nego što sam očekivala. Prvi put sam sam se, prilikom spremanja i izvođenja radionice, osjetila kao dio tima. Naučila sam da prihvatim sopstvenu odgovornost, da jasno definišem i artikulišem svoje potrebe, da uvažim potrebe drugih.... Ma svašta sam naučila. Takođe, uspjela sam da sagledam teškoće i prednosti ovog posla.

Poslije svega, bez pretjerivanja mogu da kažem, da je iskustvo sa ovih treninga jedno od najdragocijenijih u mom životu. Zaista, nijesam ista, lakše komuniciram s ljudima, jednostavnije mi je ... Uz to, za mjesec ću biti u prilici da se okušam u ulozi trenerice, radiću s mladima i mislim da ću za koju godinu u svom gradu imati stotine ljudi kojima su bliske vrijednosti NENASILJA!

Dragana Šćepanović, Kolašin, Crna Gora

Seminar-radionica o detraumatizaciji

06, 07 i 09. oktobra u hotelu »Terme« na Ilidži je održan u organizaciji GTZ-a iz Sarajeva trodnevni seminar-radionica na kojem je učestvovao i Nedžad Horozović član CNA tima. Radionicu je osmislila i vodila Doktorica psihologije iz USA Dr. Yeal Daniely, a učesnici i učesnice su uglavnom bili psiholozi, psihijatri, radnici/ce socijalnih ustanova, studenti/kinje i aktivisti/kinje nevladinih organizacija iz cijele Bosne i Hercegovine.

Tokom radionice učesnici/ce su radeći na vlastitim traumatičnim iskustvima imali/e priliku da sagledaju neke od bitnih elementa rada sa osobama koji su preživjele traume. Obzirom da su većina učesnika/ca izdvojili traume koje su vezane za rat i ratna razaranja, ponovno suočavanje sa tim doživljajima je kod nekih od njih bilo jako bolno što je često pričinjavalo poteškoću u radu. Sa tim u vezi je ostalo upitno koliko je ovakav način rada primjeren za ova područja.

Kako same diskusije nisu bile jasno i strogo struktuisane od strane voditeljke, što je ponekad izazivalo poteškoću u praćenju, njihov sadržaj je bio izuzetno širok i često se kretao i po temama koje nisu u bliskoj vezi sa elementima detraumatizacije ali i ti razgovori su se svakako pokazali kao korisni.

Sastanak u Osijeku

Regionalne konsultacije sa QPSW

Dva člana CNA tima, na poziv QPSW učestvovali su na dvodnevnom sastanku koji se desio u Osijeku, Hrvatska, od 07.–09.10.2001, sa ciljem konsultacija QPSW tima sa partnerskim organizacijama i pojedincima iz regije, o budućoj strategiji djeolovanja i osvrta na dosadašnji rad QPSW.

Diskusije su se fokusirale na razmjenu iskustava učesnika i njihovih organizacija u kontekstu situacije u regionu, uočavanja poteškoća i prepreka u radu. Također se razgovaralo o radu u prošlom i sadašnjem periodu, kao i eventualnim planovima i vizijama za budućnost i mogućim strategijama, kao i o ulozi međunarodnih organizacija u izgradnji mira i civilnog društva, sa posebnim osvrtom na QPSW i načinima njihove podrške lokalnim inicijativama kao jednom od osnovnih ciljeva rada .

Opširan izvještaj možete dobiti u QPSW, ured u Sarajevu. Nihov E-mail: qpsw@bih.net.ba

Evaluacija “Abrahama”

Jedan član CNA je u periodu jun-oktobar 2001 sproveo vanjsku evaluaciju rada organizacije Abraham.

Cilj vanjske evaluacije je bio:

- Otkrivanje ključnih pitanja u vezi daljnje strategije rada, te ukazivanje na moguće konsekvence različitih izbora razvoja.
- Ukazivanje na jake i slabe strane organizacione strukture, te poticaj na promenu koja bi uspješnije uskladila različite interese i kapacitete.

Evaluacioni proces je započet razgovorima sa dvojicom stalno zaposlenih u Abrahamu, o mogućim ciljevima evaluacije, te nastavljen izradom dokumenta *Izvještaj za evaluaciju - ABRAHAM* sa njihove strane u kojem su sažeto predstavljeni misija, ciljevi, struktura organizacije, ciljne grupe, dosadašnje aktivnosti i doživljaj njihove uspješnosti, dosadašnje razvojne faze, predlog buduće strategije i predlog pitanja za evaluaciju. Navedeni dokument je evaluatoru služio kao pomoć za pripremu samih evaluacionih pitanja te kao orijentir za poređenje sa viđenjima drugih članova/ica Abrahama.

Obavljeno je 15 intervjua sa ljudima okupljenim u i oko Abrahama na osnovu kojih je donet čitav niz preporuka u vezi organizacione strukture i strateških odrednica za ubuduće. Celokupan izvještaj se može dobiti direktno od Abraham-a na zahtev. Email: ibrahime@bih.net.ba

Debata -Uloga mladih u lokalnoj sredini

U Zavidovićima u prostorijama »Centra za mlade« 03.11.2001. u organizaciji Agencije Lokalne Demokratije iz Zavidovića održana je zajedno sa javnom prezentacijom treninga »Mir je mlad«, koji je održan u avgustu ove godine u Banovićima, javna debata na temu:«Uloga mladih u lokalnoj sredini« koju je vodio Nedžad Horozović član CNA. Pored većeg broja učenika srednjih škola iz Zavidovića i članova »Centra za mlade« debati su prisustvovali i predstavnici centara za mlade iz Žepča (»Putokazi«) i Prijedora (»Omladinski centar«), najmlađi vijećnik Općinskog Vijeća Zavidovića i Pomoćnik načelnika za društvene djelatnosti Općine Zavidovići.

Tokom debate se razgovaralo o problemima mladih u Zavidovićima i o mogućnostima međusobne saradnje predstavnika mladih i lokalnih vlasti. Kao zaključak se moglo čuti da postoji spremnost općinskih struktura u Zavidovićima da se podrže dobro organizovane i jasno iznese inicijative koje dolaze od mladih a koje bi imale za cilj zajedničko rješenje trenutnih problema mladih.

Trening izgradnje mira za mlade iz Zavidovića i Žepča

U Sarajevu je od 23.-27. XI. u kući SHL, održan petodnevni trening za mlade iz Centra za mlade Zavidovići i Središta za mladež Žepče. Ideja da se ponovi trening izgradnje mira u zajednici odnosno, upoznavanja mladih iz dviju etničkih sredina većinske bošnjačke i većinske hrvatske nacionalnosti nastala je nakon uspjeha ljetnjeg treninga iz Banovića koji se podudara u ciljevima. (za detaljnije informacije pogledati godišnji izvještaj 2000-2001.)

Ovog puta grupa se sastojala od mlađih i manje iskusnih volontera dvaju Centara. Program treninga sastojao se od tema koje smo procijenili relevantnim za upoznavanje pojedinaca i pojedinki iz grupa, upoznavanja sa problemima u njihovim zajednicama, pružanje vještina za ophođenje sa konfliktima i osnaživanje pojedinaca-ki. Vještine nenasilne komunikacije, senzibilizacija za nasilje u društvu, razgradnja predrasuda i rad na razumijevanju vlastitih identiteta poslužili su kao priprema za razgovor o problemima mladih u njihovim zajednicama te moći pojedinca i pojednike da kroz centre za mlade ili druge vrste podrške poradi na njihovom rješavanju.

Grupa znatno mlađa od očekivane (15-20 godina) bila je razlogom oscilacije dinamike od jake motivacije i zainteresiranosti do gubitka pažnje što djelimično valja pripisati i intenzivnom druženju u slobodno vrijeme i tokom noći. Svakako je važan cilj treninga bilo upoznavanje i izgradnja povjerenja čemu je pored vremena na radionicama, znatno doprinijelo i zajednički provedeno slobodno vrijeme.

Tjedan dana nakon treninga učesnici i učesnice posjećuju se u svojim gradovima, izlaze zajedno i zajednički pripremaju projekt što nam govori da je vrijeme provedeno zajedno kroz rad i zabavu dalo očekivane rezultate.

Iskustvo nam pokazuje da rad s mladima iz sredina u kojima se snažno osjećaju posljedice sukoba i nasilja zahtijeva dugoročnije osnaživanje jer su oni sami često nemoćni unijeti željenu promjenu u zatvorenu sredinu. Situacija koja u ovom slučaju ide u prilog osnaživanju mladih za društvenu promjenu je podrška koju imaju u svojim Centrima.

Iz perspektive CNA ovaj trening bio je važan, osim nastavka podrške centrima za mlade i mladima u Zavidovićima i Žepču i zbog tima koji je bio sastavljen od članova CNA tima i gosta trenera, Sanjina Omeragića, učesnika ovogodišnjeg programa Trening za trenere. Smatram da smo dajući priliku da mlada osoba iz BiH vodi trening s mladima napravili korak prema jačanju lokalnih kapaciteta za rad na nenasilju izgradnji mira u BiH.

Riječi Sanjina Omeragića, člana trenerskog tima:

»... trening je bio po meni uspješan po tome što su mladi sa ovoga trening otišli osnaženi da promijene nešto u svojoj sredini. Mislim da su mnogi shvatili da imaju neku moć da nešto promjene. Također mislim da su neki učesnici preispitali svoje stavove i postupke, što vidim kao veliki uspjeh. Treća neka stvar, koju vidim kao veliki uspjeh treninga je druženje. Učesnici su se bolje upoznali bez ikakvih nacionalnih problema. Kada se nekada vide moći će se pozdraviti i porazgovarati.

Kroz sve ove stvari, mislim da je napravljen korak dalje u izgradnji mira između ova dva mjesta a i u cijeloj Bosni i Hercegovini.»

Obezbeđivanje novčane podrške za rad CNA

Tokom proteklih sedmica CNA je pripremio finansijski plan (oba ureda) za sledeću godinu koji obuhvata i listu organizacija i institucija od kojih se osnovano očekuje ova vrsta podrške. Ukoliko ne bude većih neprijatnih iznenađenja izgleda realno da će se obezbediti potrebna podrška, pre svega zbog toga što se računa najvećim delom na donatore koji su i do sada podržavali naš rad, a manjim delom uključuje institucije koje su jasno signalizirale spremnost da ozbiljno razmotre takve zahteve.

Već sada je izvesno da će tokom sledeće godine uslediti i objavljivanje Priručnika za treninge iz nenasilne razrade konflikata na albanskom jeziku, koje je finansijski podržala Berghof Fondacija iz Berlina.

Za sledeću godinu je planirano 5 osnovnih treninga, prva polovina novog jednogodišnjeg koncepta Treninga za Trenere, jedan sastanak umrežavanja trenera sa teritorije bivše SFRJ, te uz objavljivanje albanske verzije priručnika i još jedan pilot-program na temu "Suočavanje sa prošlošću".

Početak sledeće godine očekujemo konačni odgovor na molbu za finansiranje, od nemačkog Ministarstva za razvoj, čiji eventualni pozitivan ishod bi bio vrlo značajan u smislu dodatnih sredstava za uvećanje broja osoblja i poboljšanje praćenja učesnika sa prethodnih Treninga za Trenere, te rasterećenje sadašnjeg tima.

Uspostavljeno je nekoliko novih kontakata koji se čine bitnim jer na izgradnju mira gledaju kao na dugoročni proces.

Preostaje nam pisanje još najmanje 6 projektnih predloga, dok trenutno očekujemo ukupno 3 odgovora na već podnesene zahteve za finansiranje. Godišnji budžet za sledeću godinu iznosi oko 300 000 Eura.

Nova članica CNA – *Tamara Šmidling*

Jun mesec 2001. godine zaista je bio važan za mene. Položila sam poslednja dva ispita na studijama etnologije i antropologije i, nekako usput, popunila aplikaciju za bazični trening iz nenasilne razrade konflikta u organizaciji Centra za nenasilnu akciju iz Sarajeva. Nisam imala jasnu ideju o tome šta mogu očekivati od toga, ali program mi je bio jako zanimljiv te rekoh sebi «Što da ne?».

Imala sam veliku dilemu oko pitanja koliko ja stvarno pripadam aktivističkoj «priči». Energija, volja i želja da nešto radim i menjam su postojale, ali ORGANIZACIJA ... Kao da sam imala veliki problem da prepoznam vrednosti koje su mi važne u nevladinim organizacijama sa kojima sam se susretala. Zato sam uglavnom volontirala na raznim projektima, bez čvrstog uporišta i podrške, često preispitujući svoje mesto i ulogu u svemu tome.

Dolaskom na trening CNA mnoga pitanja su dobila svoj odgovor, mnoga su tek otvorena, neki zaista bitan proces u meni je pokrenut. Bilo je uzbudljivo i bolno istovremeno. I nekako osnažujuće. Prosto je sve to u meni i oko mene pozivalo na neki definitivni korak ka promeni.

Nakon toga usledio je poziv na Trening za trenere i moj prvi posleratni dolazak u Sarajevo, susret sa tzv. «CNA kućom» na Bentbaši koja tog letnjeg dana vrvi od ljudi iz cele bivše Jugoslavije.

Jedu se pite, priča se, neki simpatičan mačor nam se muva oko nogu... «Baš je slatko ovo Sarajevo», mislila sam tada. Počela je druga epizoda – opet dileme, strahovi, ali i još veća sigurnost i navala ideja i energije.

Ponuda da radim u CNA značila je ispunjenje nekih želja, kao i dobijanje mogućnosti da u okruženju kome verujem naučim dosta stvari o ovom poslu, ali i o sebi. Prihvatanje tog poziva sa sobom je nosilo jednu «sitnicu» - odlazak iz Beograda. O mogućnosti da neko (duže?) vreme živim van svog grada nikada nisam ozbiljno razmišljala, uvek sam osećala da tamo moje prisustvo jeste neophodno. Ni ovom prilikom nisam dugo razmišljala o tome, samo što mi sada odlazak na duži period nije izgledao kao nešto strašno. Može Beograd i bez mene, neko vreme.

Sada je jutro 7. decembra 2001., u Sarajevu je zima i sneg pomalo pada. Kao nova članica CNA tima za par sati krećem na svoj prvi trening. Uzbudena sam i jedva čekam da počnemo. Celu noć vrtim neke slike iz prethodnih par meseci i shvatam koliko mi znači što radim baš sa ovim ljudima i što stvarno verujem u ono što radimo. Mnogo je lakše kada se ima takva vrsta podrške. Ovo je moj 13. dan na poslu i 13. dan od kako živim u Sarajevu. Prvi put pišem ovakvu vrstu izveštaja i prvi put putujem na trening kao trenerica. Baš je to UUUH, ali bar mi (po prvi put) ne nedostaje Beograd.